

STUDIUL ANTROPOLOGIC AL SCHELETELOR PROVENITE DIN NECROPOLA MEDIEVALĂ TIMPURIE DE LA SIMERIA VECHE (JUD. HUNEDOARA)

Marius Muntean

Materialul studiat este reprezentat de 21 de schelete provenite dintr-o necropolă medievală timpurie descoperită la Simeria Veche.

Mormintele au fost săpate de arheologul I. Andrițoiu. Domnia sa le-a datat în sec. X și le-a atribuit populației românești.

Datele metrice și indicii s-au determinat după metoda lui Martin. Capacitatea cranială s-a calculat după metoda Lee Pearson. Talia s-a calculat după tabelele: Bach, Breitinger, Manouvrier și Rollet. Sexul s-a determinat pe baza morfologiei craniului și pelvisului. Vârsta s-a determinat după gradul de osificare al cartilajelor de creștere, erupția și abrazia dentară, gradul de obliterare al suturilor craniene.

Tipologia antropologică a fost stabilită pe baza unor sinteze efectuate de C. Maximilian (1962) și Kiszely (1976). Atribuirea etnică s-a făcut prin compararea datelor obținute cu date din literatura de specialitate.

M1 - Din acest moment provine un schelet bine conservat care a aparținut unui bărbat matur (Pl. I).

Craniul este doliocran, foarte lung și cu lățime mijlocie. Indicele de lungime - înălțime auriculară este hipsicran, iar cel de lățime-înălțime auriculară este acrocran. Din normă verticală craniul are formă romboidală. Regiunea frontală se caracterizează printr-un relief supraorbital, puțin marcat. Lățimea minimă a frunții este îngustă, iar lățimea maximă este foarte îngustă. Indicele frontal sagital este ortometop, iar indicele parietofrontal este stenometop. Polul cranian posterior se caracterizează printr-un occipital bombat în jumătatea superioară, cu un os vormian și numeroase oase suturale pe sutura lambdoidă.

Protuberanța occipitală externă și liniile nuchale sunt puternic dezvoltate. Procecele mastoide sunt lamelare și au o mărime medie. În normă posterioară craniul are formă de casă. Circumferința orizontală a craniului este foarte mare, iar capacitatea craniană indică aristenecefalia.

Înălțimea superioară a feței este mijlocie, iar înălțimea totală a feței este situată la limita dintre fețele joase și mijlocii. Lățimea feței este îngustă, indicele facial total este mezoprosop, iar indicele facial superior este mezen. Fosele canine sunt puțin adânci. Înălțimea nasului este scundă spre mijlocie, iar lățimea sa este îngustă. Indicele nazal este leptorin. Apertura piriformă este de tip antropin. Orbitalele au o formă rectangulară și sunt scunde. Arcadele dentare au o formă eliptică. Primii molari superiori sunt în stadiul de resturi radiculare, primii molari inferiori au fost extrași, iar molarii II inferiori prezintă carii distale. Abrazia dentară este corespunzătoare vârstei de 30 de ani.

M2 - Din acest mormânt provine scheletul unui bărbat decedat la vârsta de 40-50 ani (Pl. II).

Craniul este parțial conservat și foarte friabil. Lipsa osului parietal stâng și a porțiunii posterioare a temporalului au făcut imposibilă o restaurare satisfăcătoare pentru măsurarea diametrului transversal. Edentațiile precum și pierderea postmortem a unor dinți a împiedicat măsurarea înălțimii totale a feței.

Craniul este lung. Lățimea sa aproximată pare să fie îngustă, cel mult mijlocie, iar indicele cranian este probabil doliocran sau mezocran la limita inferioară a indicelui. Înălțimea craniului este scundă, indicele de lungime-înălțime auriculară este hipsicran. Forma craniului în normă verticală este ovoidă. Regiunea frontală se caracterizează printr-un relief supraorbital, puternic dezvoltat. Lățimea minimă a frunții este mijlocie, iar lățimea sa maximă este îngustă. Indicele frontal sagital indică o frunte ortometopă. Conservarea parțială a occipitalului nu permite o bună descriere a polului cranian posterior. Occipitalul este curb, protuberanța occipitală externă are o formă mamelonară și este bine dezvoltată. Liniile nuchale au o dezvoltare medie. Procesele mastoideene sunt mari. Din normă posterioară craniul are formă de casă.

Înălțimea superioară a feței este înaltă spre foarte înaltă. Lățimea feței este îngustă spre mijlocie. Indicele facial superior este lepten. Înălțimea nasului este scundă spre mijlocie, iar lățimea orificiului nazal este lată. Indicele nazal este camerin. Forma aperturii piriforme este de tip antropim. Orbitalele au o formă rectangulară, au o înălțime mijlocie și o lățime îngustă. Indicele orbital indică orbite hipsiconhe. Fosele canine sunt adânci, forma arcazelor dentoalveolare nu se poate aprecia datorită edentațiilor. Au fost extrași următorii dinți 18, 25-28, 31, 41, 46. Se observă semne ale bolii parodontale. Dezgolirea rădăcinilor este totală la rădăcina distală a celui de-al doilea molar inferior din stânga și la rădăcina mezială a molarului de minte din stânga. Se constată migrări dentare cu treme la nivelul grupului frontal superior. Primul premolar superior din dreapta prezintă o carie. Abrazia este corespunzătoare vârstei de 45-50 de ani. Mandibula este deosebit de robustă și are gonionul eversat.

M3 - Din acest mormânt provine scheletul unei femei care a decedat în jurul vârstei de 30 de ani (Pl. III).

Craniul se caracterizează printr-o lungime mijlocie și o lățime mijlocie. Indicele cranian este mezocran. Înălțimea craniului este scundă. Indicele de înălțime auriculară lungime este hipsicran, iar indicele de înălțime auriculară lățime este metriocran. În normă verticală craniul are formă pentagonoidă. Regiunea frontală este caracterizată printr-un relief supraorbital aplatizat, lățimea minimă a frunții este îngustă, iar lățimea maximă a frunții este mijlocie. Indicele frontal sagital este ortometop. Indicele parietal este metrimetop spre stenometop. Occipitalul are o lățime mijlocie, este curbat și reliefulurile musculare sunt slab dezvoltate. Procesele mastoide au o dezvoltare medie. La nivelul suturii lambdonide se găsesc numeroase oase suturale de mici dimensiuni. În normă posterioară craniul are formă de casă. Circumferința orizontală a craniului este mijlocie, iar capacitatea craniană indică artiscencefalia.

Fața are o înălțime superioară situată la limita dintre fețele joase și mijlocii, înălțimea sa totală este joasă, iar lățimea este situată la limita dintre fețele înguste și mijlocii. Indicele facial total este mezoprosop, indicele facial superior este eurien spre mezen. Nasul are înălțime foarte scundă și o lățime mijlocie. Indicele nazal este camerin, oasele nazale sunt drepte, apertura piriformă este de tip antropin. Orbitalele au o formă rectangulară, sunt înalte și au o lățime îngustă spre mijlocie. Indicele orbital indică orbite mezoconhe. Fosele canine sunt adânci. Arcadele dento-alveolare au o formă parabolică. Molarii de minte inferiori sunt absenți. Câțiva dinți au fost pierduți postmortem. Dinții restanți nu prezintă carii și au o abraziune corespunzătoare vârstei de 30-35 de ani. Sunt prezente urme ale bolii parodontale. Întreaga arcadă dentară superioară prezintă tartru situat vestibular, iar inferior grupul frontal prezintă tartru atât vestibular cât și lingual. Bolta palatină are un indice mezostafilin, este puțin adâncă și lipsită de torus. Mentonul are formă piramidală, gonioanele sunt în ortopoziție.

M4. Din acest mormânt provine un schelet de copil care a decedat în jurul vârstei de 10 ani și jumătate. Lungimea femurului este de 278 mm. Molarii II permanenți se găsesc în diferite stadii de erupție.

M5. Din mormântul 5 provine scheletul unui bărbat care a decedat la o vârstă de aproximativ 50 de ani. Scheletul este parțial conservat.

Din craniu se păstrează doar o porțiune din partea posterioară a calotei, osul temporal stâng și două fragmente din mandibulă. Din datele metrice prelevate rezultă că lățimea craniului este lată. Indicele parieto-occipital indică un occipital mijlociu cu linii nuchale proeminente și cu coc occipital. Procesul mastoidian din dreapta are o dezvoltare medie. Sutura craniană sunt osificate intracranian și parțial exocranian. Această situație indică o vârstă de aproximativ 50 de ani. Pe mandibulă se păstrează molarii II și III din stânga. Aceștia au o

abrazie corespunzătoare vârstei de 50 de ani. La nivelul suturii lamboide se găsesc oase suturale.

M6. Din acest mormânt provine scheletul unui copil decedat în jurul vârstei de 9 ani. Lungimea femurului este de 260 mm.

M7. Din acest mormânt provine scheletul unui copil decedat la vârsta de 11-12 ani. Lungimea femurului este de 285 mm. Molarii II permanenți sunt erupi.

M8. Din acest mormânt provine scheletul unei femei care a decedat la vârsta de 30-35 de ani (Pl. IV).

Craniul are o lungime mijlocie și un diametru transversal lat. Indicele cranian este hiperbrahican. Înălțimea craniului este scundă, indicele de lungime-înălțime auriculară este hipsicran, iar indicele de lățime-înălțime auriculară este metriocran. În normă verticală are o formă pentagonoidă. Regiunea frontal prezintă un relief supraorbital aplatizat cu o ușoară proeminență a regiunii glabulare. Lățimea minimă a frunții este situată la limita dintre frunțile late și foarte late. Lățimea maximă a frunții este lată. Indicele frontal sagital este ortometop, iar indicele parieto-frontal este metriometop. Polul cranian posterior este caracterizat printr-un occipital larg, curb, cu reliefuri musculare mediu dezvoltate. Procesele mastoideene au bază largă, dar sunt puțin înalte. Din normă posterioară craniul are aspect de crasă-bombă. Circumferința craniană orizontală este mare, iar capacitatea craniană este ariestencefală.

Înălțimea superioară a feței este foarte înaltă, iar înălțimea totală a feței este înaltă. Lățimea feței este foarte lată. Măsurătoarea este nesigură în sensul că lățimea poate fi mai mare cu 2 până la 3 mm. Indicele facial total este mezoprosop, iar indicele facial superior este mezen. Înălțimea nasului este foarte înaltă, iar lățimea sa este situată la limita dintre îngust și mijlociu. Indicele nazal este leptorin. Apertura piriformă este de tip antropin. Orbitalele au formă rectangulară cu colțurile rotunjite. Atât înălțimea cât și lățimea orbitei sunt mijlocii. Indicele orbital indică orbite mezoconhe. Fosele canine sunt adânci. Forma arcadelor dento-alveolare nu poate fi precizată. Au fost extrași următorii dinți: 18, 17, 16, 14 și 36. Câțiva dinți au fost pierduți post-mortem. La nivelul grupului dentar frontal inferior se găsește tartru situat vestibular și lingual. Se observă semne ale bolii parodontale, rebordul alveolar fiind retras cu 2-3 mm. Abrazia dentară corespunde vârstei de 30-35 de ani. Această vârstă concordă cu gradul de obliterare al suturilor craniene. Tuberculii mentali sunt foarte dezvoltați, gonioanele sunt în ortopozitie.

M9. Din acest mormânt provine scheletul unui bărbat decedat în jurul vârstei de 50 de ani.

Craniul este rău conservat. S-a putut reconstitui doar calota craniană care este mult deformată post-mortem, fiind torsionată. Pare a fi un craniu lung, cu o

lățime mijlocie. Arcadele supraorbitale sunt proeminente, bine dezvoltate. Procesele mastoidiene sunt mari. Sutura lambdoidă prezintă oase suturale de mici dimensiuni. Mandibula are un corp robust, iar ramurile au o dezvoltare moderată. Mentonul este proeminent, are aspect de piramidă joasă, cu tuberculi mentali bine dezvoltați. Au fost extrași următorii dinți: 38, 37, 45, 46. Premolarii din partea stângă și molarul de minte din partea dreaptă sunt în stadiul de resturi radiculare. Abrazia dentară este neuniformă, la nivelul 41 se în tinde până în regiunea subecuatorială. La nivelul corpului mandibulei, în zona cuprinsă între primul premolar și al doilea molar din partea dreaptă se observă o cavitate ovoidală care a erodat tăblia osoasă vestibulară, iar peretele lingual este redus la nivelul unei lame subțiri, pe alocuri transparentă. Canalul mandibular este fenestrat, iar gaura mentonieră se găsește pe marginea cavității. Această cavitate pare a fi consecința unui chist rezidual cu pornire de la 46. Dimensiunile cavității chistice sunt de 26/18 mm (Planșa a XII-a).

M10. Din acest mormânt provine un schelet rău conservat care a aparținut unui bărbat adult.

Din craniu se păstrează în stare fragmentară parietalul temporalul din partea stângă și occipitalul care este bombat (arc 1-o/1-o=82,8). Procesele mastoidiene au o dezvoltare medie. La nivelul suturii lambdoide se observă o osificare endocraniană. Aceasta ne face să credem că decesul s-a produs în al treilea deceniu de viață.

M11. Din acest mormânt provine scheletul unui bărbat decedat în jurul vârstei de 35-40 de ani.

Din craniu este păstrat osul frontal, jumătatea superioară a osului parietal stâng și o porțiune din osul occipital. Craniul are o lungime de cel puțin 190 mm. Frontal prezintă un relief supraorbital bine dezvoltat. Lățimea minimă a frunții este mijlocie, iar lățimea sa maximă este îngustă. Endocranian suturile sunt osificate.

Arcada alveolodentară mandibulară are formă eliptică, molarul de minte inferior stâng este absent. Dinții prezintă o abrazia corespunzătoare vârstei de 40 de ani. Se observă semne ale bolii parodontale, retractorul rebordului alveolar este de 3 până la 4 mm. Mentorul este piramidal. Gonioanele sunt în ortopozitie.

M12. Din acest mormânt provine scheletul foarte bine conservat al unui bărbat decedat în jurul vârstei de 40 de ani (pl. V).

Craniul este foarte lung și îngust. Indicele cranian este hiperdolicocran. Înălțimea craniului este scundă. Indicele de lungime-înălțime auriculară este hipsicran, iar indicele de lățime-înălțime auriculară este acrocra. În norma verticală craniul are forma ovoidă. Regiunea frontală se caracterizează printr-o zonă glabulară proeminentă, lățimea minimă a frunții este mijlocie, iar lățimea sa maximă este îngustă. Indicele frontal sagital este ortometop, iar indicele

parieto-frontal este eurimetop. Polul cranian posterior este caracterizat printr-un occipital curb și foarte lung, cu o protuberanță occipitală externă mamelonată și cu linii nuchale proeminente. Procesele mastoidiene sunt mari. Din normă posterioară craniul are aspect de casă înaltă. Circumferința craniană orizontală este mare, iar capacitatea craniană este aristencefală.

Masivul facial are următoarele caracteristici: înălțimea superioară a feței este foarte înaltă, înălțimea totală este mijlocie, iar lățimea este îngustă. Indicele facial total este leptoprosop, iar indicele facial superior este lepten. Înălțimea nasului este mijlocie, iar lățimea sa este situată la limita dintre mijlociu și lat. Indicele nazal este mezin spre camerin. Forma aperturii piriforme este de tip antropin. Orbitalele au o formă rectangulară, înălțimea lor este mijlocie spre înaltă, iar lățimea este mijlocie. Indicele orbital indică orbite hipsiconhe. Fosele canine sunt adânci. Arcadele dento-alveolare sunt afectate de boala parodontală. La nivelul 15 se găsește o carie mezială. Au fost extrași următorii dinți: 26, 27, 28, 38, 47, 48. Bolta palatină nu prezintă torus. Abrazia dentară corespunde unei vârste de aproximativ 40 de ani. Gonioanele sunt ușor eversate.

Menționăm că vertebra a 5-a lombară prezintă rahischizis (Pl. XIII).

M13. Din acest mormânt provine scheletul rău conservat al unei femei decedate la o vârstă matură.

De la nivelul craniului este păstrată doar ramura dreaptă și un segment din corpul mandibulei. Mandibula este de mici dimensiuni. Mentonul are o formă piramidală. Gonionul este în ortopozitie.

M14. Din acest mormânt provine scheletul rău conservat al unui bărbat decedat la vârsta de 30-35 de ani.

Craniul este mult deformat post-mortem. El este scurt și lat. Prezintă sutură metopică. Obliterarea suturilor craniene pledează pentru vârstă de 30-35 de ani.

Dinții păstrați nu prezintă carii. Rezorbția rebordului alveolar este de 2-3 mm. Pe arcada dentară maxilară se găsește tartru dispus vestibular. Abrazia dinților pledează pentru o vârstă de 30-32 de ani. Mandibula este robustă, fapt ce pledează pentru atribuirea sexului masculin.

M15. Din acest mormânt provine un schelet destul de bine conservat care aparținut unui bărbat decedat în jurul vârstei de 40 de ani (Pl. VI.).

Craniul are o lungime mijlocie și un diametru transversal lat. Indicele cranian este hiperbrahican. Înălțimea craniului este mijlocie. Indicele de lungime-înălțime auriculară este hipsicran, iar indicele de lățime-înălțime auriculară este metriocran. Din normă superioară craniul are forma romboido-sfenoidă. Frontalul prezintă un relief supraorbital accentuat, lățimea minimă a frunții este foarte lată, iar lățimea sa maximă este mijlocie. Indicele frontal

sagital indică o frunte dreaptă, ortometopă. Indicele parietofrontal este eurimetop. Occipitalul este puțin bombat, cu reliefuri musculare proeminente. Sutura lambdoidă prezintă mici oase suturale. Procesele mastoidiene au o dezvoltare medie. Indicele parieto-occipital indică un occipital mijlociu la limita inferioară. Circumferința orizontală a craniului este mare. Capacitatea craniană indică aristencefalia. Din normă posterioară craniul are formă de bombă.

Fața are o înălțime totală joasă și o înălțime superioară foarte joasă. Nasul este scund, are o înălțime mijlocie, iar indicele nazal este camerin. Apertura piriformă este de tip antropin. Fosele canine sunt adânci. Orbitalele au o formă rectangulară, sunt scunde și înguste. Indicele orbital indică orbite hipsiconhe. Forma arcadelor dento-alveolare nu se mai poate preciza datorită edentațiilor și a dinților pierduți post-mortem. Sub formă de resturi radiculare s-au mai păstrat următorii dinți: 26, 48, 42. La nivelul 33 se observă o erodare a osului corespunzătoare unei osteoperiostite odontogene. Mandibula prezintă procese alveolare atrofiate, mentonul este rotunjit, iar gonioanele sunt ușor eversate.

M16. Din acest mormânt provine scheletul unei femei care a decedat la vârsta de 25 de ani (Pl. VII).

Craniul s-a păstrat în întregime, dar oasele parietale și occipitalul sunt mult deformat post-mortem. Din această cauză s-a renunțat la măsurarea parametrilor care interesează aceste oase. Craniul pare să fie mezocran ($g-op=180?$; $eu-eu=140?$; indice cranian= $78,8?$). Măsurătorilor sunt nesigure. Frontalul prezintă sutură metropică și un relief supraorbital puțin marcat. Lățimea minimă a frunții este mijlocie, iar lățimea maximă este lată. Indicele frontal sagital este ortometop.

Înălțimea superioară a feței este mijlocie, iar înălțimea totală a feței este joasă spre mijlocie. Înălțimea nasului este scundă, iar lățimea foarte îngustă. Indicele orbital indică orbite hipsiconhe. Fosele canine sunt puțin adânci. La nivelul maxilei se observă o boltă palatină puțin adâncă, cu torus palatin. Dinții prezintă anomalii de formă, număr și poziție (Pl. VII B). Mulți dintre ei sunt pierduți post-mortem. Între incisivii centrali superiori se găsește o diastemă de 5 mm. Diametrul incisivului central drept este de 7,1 mm. Acest diametru permite diagnosticul de microdonție. Diametrele premolarilor conservați nu depășesc 5 mm. Incisivii laterali și caninii superiori sunt pierduți post-mortem, dar, bilateral, lângă incisivul central se observă o alveolă mai lată și mai adâncă urmată de o alveolă cu dimensiuni mai mici. Această situație permite două interpretări; fie că este o anodonție de incisivi laterali și caninii permanenți au erupt între incisivii centrali permanenți și caninii temporali, sau mai puțin probabil, este o transpoziție între incisivii laterali și caninii permanenți. Pe fiecare hemiarcadă se găsește câte un molar de mici dimensiuni, cu o morfologie asemănătoare molarilor II sau III. Acești molari sunt meziorotați.

Mandibula este gracilă, are un menton prominent și gonioane în ortopozitie. Pe fiecare hemiarcadă mandibulară este prezent câte un molar de mici

dimensiuni. Anterior de fiecare molar se observă câte o alveolă în curs de vindecare (după pierderea unui dinte?). Alveola incisivului central din partea stângă este absentă. Premolarul II din stânga are un diametru de 6,2 mm.

M17. Din acest mormânt provine scheletul unei femei decedate la vârsta de 25 de ani (pl. VIII).

Craniul are o lungime și un diametru transversal lat. Indicele cranian este hiperbrahican. Înălțimea craniului este scundă. Indicele de lungime-înălțime auriculară este hipsicran, iar indicele de lățime-înălțime auriculară este metriocran. În normă verticală craniul are formă rombică. Regiunea frontală se caracterizează printr-un relief supraorbital puțin marcat. Lățimea minimă a frunții este situată între foarte îngust și îngust, iar lățimea maximă a frunții este mijlocie. Indicele frontal sagital este ortometop, iar indicele parieto-frontal este metriometop. Polul cranian posterior se caracterizează printr-un occipital puțin curbat cu amprente musculare puțin marcate. Procesele mastoidiene sunt mici. Circumferința craniană orizontală este mare, iar capacitatea craniană este aristencefală. Din normă posterioară craniul are formă de bombă.

Înălțimea superioară precum și înălțimea totală sunt situate între valorile de mijlociu și înalt. Lățimea feței este mijlocie. Indicele facial total este leptoprosop, iar indicele facial superior este mezen. Înălțimea nasului este situată la limita dintre foarte scund și scund, iar lățimea sa este situată la limita dintre foarte îngust și îngust. Indicele nazal este leptorin. Apertura piriformă are o formă de tip antropin. Orbitalele au o formă rectangulară, o înălțime mijlocie și o lățime îngustă. Indicele orbital indică orbite hipsiconhe. Fosele canine sunt adânci. Arcadele dento-alveolare au formă eliptică. Bolta palatină este leptostafilină, lipsită de torus. Primii molari inferiori au fost extrași, iar primii molari superiori au suprafața ocluzală hipoplazică. Mentonul are o formă piramidală și este ușor proeminent. Gonioanele sunt puțin eversate. Abrazia dentară corespunde vârstei de 25 de ani.

M18. Din acest mormânt provine un schelet bine conservat care aparține unei femei adulte (Pl. IX).

Craniul are o lungime mijlocie și un diametru transversal îngust. Indicele cranian este mezocran spre brahican. Indicele de lungime-înălțime este hipsicran pe po-b și ortocran spre hipsicran pe ba-b. Indicele de lățime-înălțime auriculară este acrocran. În normă verticală craniul are o formă de romb. Frontalul are un relief supraorbital slab dezvoltat. Lățimea minimă a frunții este mijlocie spre lată, iar lățimea maximă a frunții este îngustă. Înclinația frunții este dreaptă, ortometopă. Indicele parieto-frontal este eurimetop. Occipitalul este bombat în jumătatea superioară și este prevăzut cu reliefuri musculare proeminente. Procesele mastoidiene sunt mici și lamelare. Indicele parieto-occipital indică un occipital larg. Circumferința orizontală a craniului este foarte mică, iar capacitatea craniană indică aristencefalia. Din normă posterioară craniul are formă de casă.

Fața are o înălțime totală mijlocie. Înălțimea superioară a feței este mijlocie spre înaltă, lățimea feței este îngustă spre mijlocie. Indicele facial total este mezoprosop spre leptoprosop, iar indicele facial superior este mezen. Nasul este scund spre mijlociu, cu o lățime mijlocie. Indicele nazal este mezin. Apertura piriformă este de tip antropin. Fosele canine sunt puțin adânci. Orbitale sunt scunde spre mijlocii și foarte înguste. Indicele orbital indică orbite hipsiconhe. Arcadele dentare au o formă parabolică. Abrazia dentară corespunde vârstei de 22-25 de ani. Cel de-al doilea molar inferior stâng are o carie ocluzală, iar molarul de minte inferior din dreapta are o carie în fosea vestibulară. Mandibula are mentonul rotunjit și gonioanele în ortopozitie.

M19. Din acest mormânt provine scheletul rău conservat al unei femei care a decedat la vârsta de 30-40 de ani.

Craniul este reprezentat doar prin fragmente osoase nerestaurabile. Relieful glabelar este puțin marcat. Occipitalul este mai bine conservat. Este bombat în regiunea superioară: $l-o=95$, arc $l-o=127$, iar indicele de curbură este de 74,8. Procesele mastoidiene sunt mici. Sutura craniană sunt obliterate pe suprafața endocraniană.

M20. Din acest mormânt provine scheletul bine conservat al unei femei mature (Pl. X).

Craniul are o lungime mijlocie și un diametru transversal îngust. Indicele cranian indică mezocrania. Înălțimea craniului este scundă, indicele de lungime-înălțime este hipsicran pe po-b și ortocan pe ba-b. Indicele de lățime-înălțime auriculară este acrocran. În normă verticală craniul are o formă rombică. Frontalul are un relief supraorbital slab marcat. Lățimea minimă a frunții este îngustă, lățimea maximă a frunții este tot îngustă. Înclinația frunții este ortometopă. Indicele parieto-frontal este stenometop spre metrimetop. Occipitalul are o lățime mijlocie și este bombat în jumătatea superioară. Reliefurile sale musculare sunt puțin marcate. Procesele mastoidiene sunt bine dezvoltate și au o formă conică. Circumferința orizontală a craniului este foarte mică, iar capacitatea craniană indică aristencefalia. Din normă posterioară craniul are formă de casă.

Fața are o înălțime totală mijlocie. Înălțimea superioară a feței este înaltă la limita inferioară. Lățimea feței este mijlocie. Indicele facial total este leptoprosop, iar indicele facial superior este mezen. Nasul este foarte scund spre scund și are o lățime mijlocie. Indicele nazal este camerin. Fosele canine sunt foarte adânci. Orbitale au o formă rectangulară, sunt scunde și înguste. Indicele orbital indică orbite mezoconhe. Arcadele dentare au o formă parabolică. Abrazia dentară corespunde unei vârste de 35-40 de ani. Primul molar superior stâng prezintă o carie distală, iar al doilea molar superior stâng este în stadiul de rest radicular. Al doilea molar superior drept este extras. La nivelul apexurilor rădăcinilor vestibulare ale primilor doi molari superiori din stânga se observă o distrucție

osoasă consecutivă unor osteoperiostite odontogene. Pe bolta palatină se observă un torus puțin reliefat întins de la gaura incisivă până în treimea posterioară a bolții. Mandibula este robustă cu gonioanele în ortopozitie.

M21. Din acest mormânt provine scheletul unui bărbat care a decedat la vârsta de 40-45 de ani (Pl. XI).

Craniul este lung spre foarte lung. El măsoară 190 mm, dar regiunea glabulară este distrusă și în realitate putea să aibă o lungime de aproximativ 195 mm. Lățimea craniului este îngustă, iar înălțimea sa este mijlocie. Indicele cranian este doliocran. Indicele de lungime-înălțime auriculară este hipsicran, iar indicele de lățime-înălțime auriculară este acrocran. În normă verticală craniul are formă brisoidă. Regiunea frontală, parțial distrusă, permite identificarea unui relief supraorbital foarte dezvoltat. Polul cranian posterior se caracterizează printr-un occipital cu o lățime largă spre mijlocie, cu bombarea jumătății sale superioare. Ampretele musculare sunt bine marcate. Procesele mastoidiene sunt mari. Circumferința orizontală a craniului este mijlocie, iar capacitatea craniană este aristencefală. Din normă posterioară craniul are formă de casă.

Înălțimea superioară a feței, înălțimea totală a feței, precum și lățimea feței sunt mijlocii. Indicele facial total este mezoprosop, iar indicele facial superior este mezen. Înălțimea nasului este scundă, iar lățimea sa este mijlocie. Indicele nazal este mezin. Apertura piriformă este de tip infantil. Înălțimea orbitelor este mijlocie, lățimea lor este îngustă. Indicele orbital indică orbite hipsiconhe. Fosele canine sunt adânci. Arcadele dento-alveolare au o formă eliptică. Dinții au o abrație accentuată, corespunzătoare vârstei de 40-45 de ani și au fost afectați de boala parodontală. Au fost extrași următorii dinți: 16, 27, 28, 36, 45 și 47. Al doilea molar superior drept are o carie complicată. Mandibula este robustă, cu gonioanele în ortopozitie.

Tabelul 1.

Repartiția scheletelor pe grupe de vârstă și sex

Vârsta biologică	Vârsta cronologică	Nr. decese	Nr. mormânt	B	F	Sex nedeterminat	%
Infans I	0-7	-	-	-	-	-	0%
Infans II	8-14	3	4, 6, 7	-	-	3	14,28%
Juvenis	15-20	-	-	-	-	-	0%
Adultus	21-30	3	16, 17, 18	-	3	-	14,20%
Maturus I	31-40	9	1, 3, 8, 10, 11, 13, 14, 19, 20	4	5	-	42,85%
Maturus II	41-50	4	2, 12, 15, 21	4	-	-	19,04%
Senilis	51-	2	5, 9	2	-	-	9,52%

Din datele prezentate rezultă că doar 2 bărbați (9,52%) au atins sau au depășit vârsta de 50 de ani.

Mortalitatea femeilor s-a produs în intervalul de 20-40 de ani. Această situație este observată în aproape toate cimitirile medievale. Ea se explică prin mortalitatea datorită complicațiilor legate de nașteri. Absența mortalității infantile este surprinzătoare. Probabil că situația se va schimba după săparea integrală a necropolei.

Considerații asupra taliei

Talia s-a determinat pe baza tabelelor lui Breitigen, Bach, Manouvrier și Rollet.

Dimensiunile oaselor lungi și talia bărbaților sunt prezentate în tabelul 2 (după Breitinger).

Dimensiunile oaselor lungi și talia femeilor sunt prezentate în tabelul 3 (după Bach).

Conform datelor de mai sus, talia bărbaților are o medie de 169,47 cm, cu variații între 162,67 cm și 173,76 cm, iar talia femeilor are o medie de 158,99 cm cu variații între 155,07 cm și 162,87 cm.

În timpul calculării taliei a surprins diferența mare de înălțime rezultată dintre calcularea taliei după lungimea femurelor și după lungimea tibiilor.

Tabelul 2.

Dimensiunile oaselor lungi și talia bărbaților (după Breitinger)

Nr. mormânt	Humerus		Radius		Ulnă		Femur		Tibie		Fibulă		Talie (Breitinger)
	Dr.	Stg.	Dr.	Stg.	Dr.	Stg.	Dr.	Stg.	Dr.	Stg.	Dr.	Stg.	
M1	302	300	-	225	240	240	410	410	335	335	326	325	162,67
M2	-	314	240	240	256	-	446	448	342	342	347	-	166,85
M5	329	325	245	245	267	267	440	440	355	355	-	349	167,39
M9	347	343	253	261	-	-	470	484	376	383	-	363	173,41
M10	-	-	257	254	284	279	462	468	-	368	-	-	170,84
M11	335	337	260	264	280	280	-	-	-	-	-	-	173,76
M12	340	337	257	255	280	277	472	472	390	388	-	-	172,78
M14	328	-	-	-	-	-	-	-	360	360	362	-	168,60
M15	327	325	-	241	-	264	467	462	370	370	-	-	169,51
M21	325	327	245	-	-	-	432	445	368	372	-	369	168,96

Dimensiunile oaselor lungi și talia femeilor (după Bach)

Nr. mormânt	Humerus		Radius		Ulnă		Femur		Tibie		Fibulă		Talie (Bach)
	Dr.	Stg.	Dr.	Stg.	Dr.	Stg.	Dr.	Stg.	Dr.	Stg.	Dr.	Stg.	
M3	373	310	230	228	252	-	422	422	336	338	-	-	160,52
M8	290	-	220	-	-	238	42	398	-	-	-	-	159,48
M13	276	-	204	207	-	-	375	-	-	315	-	-	155,07
M16	-	293	217	215	234	-	410	409	340	344	-	334	158,78
M17	287	286	212	-	228	-	384	385	310	311	-	313	156,05
M18	296	-	220	218	238	237	410	412	-	325	-	-	158,33
M19	311	-	-	233	254	-	-	426	-	-	-	-	162,87
M20	295	-	227	-	249	-	413	413	-	-	336	-	160,82

Tabelul 4.

Talia calculată pe baza lungimii femurelor și a tibiilor la seria feminină (după Bach)

Nr. mormânt	Talia după lungimea femurului	Talia după lungimea tibiei	Diferența
M13	162,12	154,64	-7,48
M13	156,00	150,82	-5,18
M16	160,47	155,60	-4,87
M17	157,18	150,09	-7,09
M18	160,62	152,68	-7,94

Diferența este foarte mare la femei (-6,51 cm), dar este prezentă în multe cazuri și la bărbați (tabel Breitinger).

Talia calculată pe baza femurelor și tibiilor la seria masculină (Breitinger) este prezentă în tabelul 5.

Conform tabelelor lui Bach și Breitinger rezultă că populația secolului al X-lea de la Simeria Veche are gambe relativ scurte.

Kiszely (1976) consideră că populațiile cu gambe scurte conțin o componentă mongoloidă.

**Talia calculată pe baza lungimii femurelor și a tibiilor la seria masculină
(după Breitinger)**

Nr. mormânt	Talia după lungimea femurului	Talia după lungimea tibiei	Diferența
M1	161,70	162,20	-0,50
M2	167,82	163,60	-4,22
M5	166,64	166,20	-0,42
M9	172,82	171,00	-1,72
M10	170,82	168,80	-2,02
M12	172,00	173,00	+1,00
M15	171,73	169,00	-2,53
M21	167,50	169,20	+1,30

Nu putem fi de acord cu această explicație, deoarece extremitățile membrilor, în special ale celor inferioare, au o rată mare de creștere în perioada pubertății. În cazul unei maturări sexuale precoce, creșterea este oprită. Prin urmare gamba mai scurte exprimă o maturare sexuală precoce, fenomen ce se petrece la populații diferite.

În cazul de față diferența de talie indică faptul că populația determinată este diferită de populația nordică, pe care s-au determinat aceste tabele, în consecință am calculat talia și după tabelele lui Rollet și Monouvrier.

Cele mai mici diferențe le-am obținut calculând talia după tabelul lui Monouvrier. Întrucât aceste tabele sunt larg folosite, redăm talia calculată după tabelele lui Monouvrier.

Tabelul 6.

Nr. mormânt	H	R	U	F	T	F	Media
M1	156,62	160,50	159,37	159,00	159,00	-	158,89
M2	162,80	165,70	165,15	166,75	161,26	163,04	164,11
M5	166,30	167,34	168,87	165,40	164,04	163,44	165,86
M9	171,95	172,34	-	171,88	168,90	166,60	170,37
M10	-	176,05	171,83	169,42	166,60	-	171,22
M11	168,60	175,83	175,40	-	-	-	173,27
M12	169,27	172,06	175,00	171,24	171,60	-	171,83
M14	166,60	-	-	-	165,0	166,36	165,78

M15	166,00	166,12	168,00	169,35	167,10	-	167,31
M21	166,00	167,32	-	166,42	167,10	168,15	166,99
M3	159,18	159,92	163,66	156,80	156,20	-	159,17
M8	152,30	157,50	157,85	1551,90	-	-	155,13
M13	147,00	150,10	-	144,60	149,82	-	147,85
M16	154,56	156,20	156,50	154,51	157,16	158,44	156,23
M17	151,85	154,60	154,30	147,54	149,07	150,34	151,28
M18	155,23	157,12	159,07	154,85	153,10	-	155,85
M19	159,07	156,20	165,0	157,60	-	-	159,46
M20	155,08	159,92	162,10	155,13	-	156,80	157,81

Taliile calculate după tabelul lui Monouvrier indică o medie de 167,56 cm, pentru bărbați și de 155,35 cm pentru femei. Aceste talii corespund unor talii mijlocii.

Tabelul 7.

Repartiția taliei pe grupe (în funcție de sex)

Talia	Bărbați	Nr.	Nr. mormânt	Femei	Nr.	Nr. mormânt
Foarte mică	X-159,9	1	M1	X-148,9	1	M13
Mică	160-163,9	-	-	149-152,9	1	M17
Mijlocie	164-169,9	5	M2, M5, M14, M15, M21	153-158,9	4	M8, M13, M18, M20
Mare	170-179,9	4	M9, M10, M11, M12	159-167,9	2	M3, M19
Foarte mare	180-X	-	-	168-X	-	-

Din tabelul de mai sus rezultă că jumătate din subiecți se încadrează în grupa taliei mijlocii și nici un subiect nu se încadrează în grupa taliei foarte mari.

Diagnoză tipologică

Unul dintre cei mai importanți parametri de orientare în diagnoza tipologiei antropologice îl reprezintă indicele cranian.

Repartiția craniilor după indicele cranian

		Bărbați	Nr. mormânt	Femei	Nr. mormânt
Ultradolicocrani	X-64,9	-	-	-	-
Hiperdolicocrani	65-69,9	1	M12	-	-
Dolicocran	70-74,9	2	M1, M21		
Mezocrani	75-79,9	-	-	3	M3, M18, M20
Brahicrani	80-84,9	-	-	-	-
Hiperbrahican	85-90	1	M15	2	M8, M17
Ultradolicrani	90-				

Analizând datele de mai sus rezultă că 3 cranii masculine sunt dolicocrane (M1, M12 și M22). Tot dolicocran este și craniul din M2, dar lățimea sa nu a putut fi măsurată cu precizie și indicele cranian este nesigur. Unul dintre craniile masculine este hiperbrahican (M15). Dintre craniile feminine determinate 3 sunt mezocrane (M3, M18 și M20) și două sunt hiperbrahicrone (M8 și M17).

Tipurile antropologice dolicocrane sunt tipul nordic și tipul mediteranian.

Lungimea medie a celor 4 cranii dolicocrane este de 194 mm. Cifra se încadrează în grupa craniilor foarte lungi.

Două dintre aceste cranii (M12 și M21) sunt înguste, iar craniul din M1 are o lățime mijlocie. Lățimea medie a acestor 3 cranii este de 139 mm. Valoarea corespunde limitei inferioare a craniilor cu lățime mijlocie. Din punctul de vedere al tipologiei, nordicii și mediteranienii au cranii înguste. Lățimea mijlocie este specifică tipului Crô-Magnonid.

Cele 5 cranii feminine determinate (M5, M8, M17, M18 și M20) au o lungime cuprinsă între 174 și 176 mm, cu o medie de 174,6 mm. Valoarea corespunde unor cranii mijlocii spre lungi. Lățimea acestor cranii prezintă variații mai mari. Trei cranii au o lățime mijlocie (M3, M18 și M20) și două sunt late (M8 și M17).

Indicele cranian indică 3 cranii mezocrane (M3, M18 și M20) și 2 cranii hiperbrahicrane (M8 și M12).

Mezocrania este specifică tipului Crô-Magnonid, iar hiperbrahicrania interesează tipurile alpin sau dinaric.

Indicele de înălțime auriculară-lungime, indică hipsicrania la toate craniile determinate. Mediteranienii și brahicanii sunt hipsicrani, iar nordicii și Crô-Magnonizii sunt ortocranii.

Indicele de înălțime auriculară-lățime indică acrocrania în 5 cazuri (M1, M12, M18, M20 și M21) și metriocrania în 4 cazuri (M3, M8, M15 și M17). Toate tipurile europene, cu excepția Crô-Magnonizilor, sunt metrio-acrocrane.

Relieful supraorbital este în general bine dezvoltat. Reliefurile supraorbitale puternic dezvoltate se găsesc la Crô-Magnonizi, și la variante apropiate de nordici sau atlanto-mediteranieni.

Lățimea minimă a frunților este foarte diferită, variază între îngust și foarte lat - media indică frunți mijlocii. Morfologia polului cranian posterior joacă un rol important în diagnoza tipologică. Aspectul polului cranian posterior este unitar, la toate scheletele studiate. Occipitalele sunt bombate (Media l-o/arc l-o este de 81,45). Bombarea este situată în jumătatea superioară. După Breitinger, bombarea jumătății superioare este specifică mediteranienilor, iar bombarea în jumătatea inferioară este specifică nordicilor. Occipitalele prezintă creste musculare bine pronunțate. Aceasta indică o componentă protoeuropeană.

Caracterele masivului facial

Înălțimea superioară a feței este mijlocie sau înaltă la craniile masculine. Excepția face M15 la care înălțimea superioară a feței este foarte joasă. La craniile feminine înălțimea este mijlocie. Excepție face M8 care are o înălțime foarte înaltă.

Înălțimea totală a feței este în general mijlocie. Doar la seria feminină se găsesc fețe joase (M3 și M16) și fețele înalte (M12 și M20).

Lățimea feței este îngustă în cazul craniilor masculine și mijlocie în cazul craniilor feminine. Excepție face M8 care are o față foarte lată.

Fețele înguste sunt specifice mediteranilor și nordicilor, iar fețele foarte late sunt specifice Crô-Magnonizilor. Brahicranii au fețe mijlocii.

Indicele facial total indică leptoprosopia în 4 cazuri (2 craniile masculine și 2 craniile feminine). Mezoprosopia este întâlnită în 2 cazuri (un craniu masculin și unul feminin). Euriprosopia este întâlnită la 2 craniile feminine (M3 și M8).

Leptoprosopia este specifică mediteranienilor și nordicilor, iar mezo-euriprosopia este caracteristică tipului Crô-Magnon.

Înălțimea nasului este mijlocie în 6 cazuri, scundă în 3 cazuri. La craniile feminine se întâlnește o înălțime foarte scundă și una foarte înaltă.

Lățimea nasului este în general mijlocie. La craniile masculine se găsește un nas îngust și unul lat, iar pe un craniu feminin se găsește un nas foarte îngust.

Indicele nazal indică leptorinia (3 cazuri), mezorinia (3 cazuri) și camerinia (5 cazuri). Camerinia se întâlnește doar la tipul Crô-Magnon. Celelalte tipuri europene sunt lepto-mezocrine.

Orbitele sunt scunde sau mijlocii și au o formă rectangulară (la ambele sexe).

Acest tip de orbită se întâlnește la tipul Crô-Magnonid. Analizând datele de mai sus rezultă că atât datele metrice și indicii cranieni, cât și formele conduc spre tipurile mediteranoid sau nordic cu numeroase elemente Crô-Magnonide (protoeuropide).

Aproape de tipul nordic sunt doar 3 schelete masculine, celelalte pledează pentru tipul mediteranian. Maturarea gonadală timpurie pledează pentru tipul mediteranoid. Tipul nordic are cea mai târzie maturare gonadală.

Cele trei cranii brahicrane nu se pot încadra în tipurile brahicrane cunoscute. Ele par a fi o expresie a variabilității individuale.

Indivizi asemănători tipului mediteranoid, cu o talie mai înaltă se găsesc pe teritoriul Ungariei, la est de Tisa (Kiszely). Uneori ei sunt interpretați ca nordici. Pe teritoriul României ei sunt foarte numeroși și au fost încadrați de C. Maximilian în varianta Nord-Balcanică a tipului mediteranoid.

Scheletele determinate au aparținut unei populații europene. Ele reprezintă un metraj dintre tipul mediteranoid și protoeuropid (Cro-Magnonid). Acest tip este specific populației românești și are analogii foarte bune în cimitirele de la Cioreni, secolul al X-lea (Muntean, inedit), Geoagiu Sat, sec. al XI-XII-lea (Muntean, inedit) și Satchinez, sec. al XVIII-XIX-lea (jud. Timiș).

Populația studiată era afectată de boli dento-parodontale și prezintă numeroase extracții dentare. Pe mandibula din M9 se găsește un chist rezidual (Pl. XII.A)

Scheletul din M21 prezintă o necroză aseptică de cap femural (Pl. XII.B).

Concluzii

Scheletele determinate provin de la Simeria Veche și au aparținut unui cimitir feudal-timpuriu, datat în secolul X.

Din punct de vedere al tipologiei antropologice, subiecții studiați reprezintă un metisaj dintre tipurile mediteranoid și Crô-Magnonid (protoeuropid). Femeile conservă mai bine tipul Crô-Magnon, iar bărbații mai bine tipul mediteranoid.

Din punct de vedere antropologic această tipologie este specifică populației românești.

BIBLIOGRAFIE

- M. BARBU, M. Zdroba, *Șantierul arheologic Arad-Vladimirescu. Campania 1977*, în *Ziridava*, 10, 1978, p. 101-112.
- A. Bejan, M. Moga, *Necropola feudal-timpurie de la Hodoni (jud. Timiș)*, în *Tibiscus*, V, 1979, p. 155-168.
- V. Beliș, *Tratat de medicină legală*, vol. II, București, 1995, Ed. Medicală.
- Borovszky Samu, *Temes Vármegye*, Budapest, 1912.

- D. Botezatu, GH. Ștefănescu, *Studiul antropologic al scheletelor din cimitirele feudale de la Coconi* (sec. XIV-XV), în *SCA*, (1969), VI, 2, p. 175-180.
- D. Botezatu, GH. Ștefănescu, *Contribuții la studiul antropologic al populației feudale timpurii din Moldova din sec. XII e.n.*, în *SCA*, 1970, VII, I, p. 13-18.
- D. Botezatu, GH. Ștefănescu, *Caracterizarea antropologică a scheletelor din cimitirul feudal de la Cernica* (sec. XVII-VIII e.n.), în *SCA*, 1970, VIII, 2, p. 81-192.
- P. Cantemir, D. Botezatu, *Caracterizarea antropologică a populației feudale de la Gherăști* (jud. Neamț, în *SCA*, 1995, Tomul 32, p. 3-7.
- P. Clavelin, L. Clavelin, *Ostéométrie antro-po-médico-légale*, Paris, 1946.
- Fl. Drașovean, *Așezarea vinciană Hodoni*, 1991. Micromonografie.
- Fl. Drașovean, D. Țeicu, M. Muntean, *Hodoni, locuirile neolitice și necropola medievală timpurie*, Reșița, 1996.
- A. Grigorescu, *Fiziologia endocrinologiei dezvoltării* (sub redacția: Teodorescu Exarcu), *Fiziologia și fiziopatologia sistemului endocrin*, București, Ed. Medicală, 1989.
- Th. Enăchescu, N. Harasim, *Contribuții la determinarea faciesului craniologic al populațiilor actuale de pe teritoriul R.P. României*, în *SCA*, 1965, II, 1, p. 79-95.
- P. Iambor, St. Matei, *Considerații privind raportul cronologic dintre așezarea și cimitirul de la Cluj-Mănăștur*, în *AMN*, 18 (1981), p. 120-150.
- I. Kiszely, *Sirok, csontok, emberek*, Gondolat-Budapest, 1976.
- R. Martin, K. Saller, *Lehrbuch der Anthropologie*, Fischer Verlag, 1957.
- C. Maximilian, *Studiul antropologic al populației de la Verbicioara* (sec. al XIII-XIV-lea), în *PA*, 1959, IV, p. 79-104.
- C. Maximilian, *Considerații antropologice asupra populației prefeudale de la Dinogetia* (sec. X-XII), în *PA*, 1959, IV, p. 105-128.
- C. Maximilian, *Notă asupra scheletelor descoperite la Sântion-Transilvania*, în *PA*, 1961, VI, p. 181-183.
- C. Maximilian, *Sărata-Monteoru. Studiu antropologic*, Ed. Academiei R. P. Române, 1962.
- St. Milcu, H. Dumitrescu, *Cercetări antropologice în Ținutul Pădărenilor satu Bătrâna*, Ed. Academiei R.P.R., 1961.
- St. Milcu, C. Maximilian, *Introducere în antropologie*, București, 1976.
- M. Muntean, *Studiu antropologic asupra scheletelor provenite din cimitirul de pe lângă Biserica din Geoagiu, jud. Hunedoara, sec. XI-XII*, articol predat la *AMN*, 1996.
- M. Muntean, *Determinarea antropologică a unor schelete provenite dintr-un cimitir descoperit în comuna Satchinez, jud. Timiș, datat în secolul XVIII-XIX*, în *AnB*, 1996.
- O. Necrasov, D. Botezatu, *Studiul antropologic al scheletelor feudal-timpurii de la Doina* (sec. XII-XIV), în *SCA*, 1964, I, 2, p. 137-156.
- O. Necrasov, D. Botezatu, C. Teodorescu, *Contribuții la studiul antropologic al populației feudale-timpurii din România. Seria de la Izvorul r. Giurgiu datat în sec. al VIII-lea e.n.*, în *SCA*, 1967, IV, 1, p. 3-24.
- I. Nemeskéri, Deák Márta, *A mohács cselei XIV-XV századi temető népességének embertarni elemzése*, în *AE*, vol. 83, nr. 1, p. 52-65.
- D. Nicolescu, I. Popovici, *Caracterizarea antropologică a unei familii din prima jumătate a sec. XI de la Dinogetia*, în *SCA*, 1971, VIII, 1, p. 13-20.
- I. Popovici, *Necropola feudală de la Străulești-București, sec. XV-XVI - date antropologice*, în *SCA*, 1964, I, 1, p. 47-52.
- I. Popovici, *Cimitirul feudal târziu de la Secu (Valea Bistriței Moldovenești). Analiza comparativă cu necropole contemporane din microregiunea Bicaz*, în *SCA*, 1964, I, 2, p. 177-188.
- I. Popovici, *Așezarea feudală de la Străulești-București, Cimitirul II-sec. XV-XVI*, București, în *SCA*, 1969, III, I, p. 17-26

- Popovici, *Considerații antropologice asupra unor schelete din cimitirul din sec. XIV de la Cuhea-Maramureș*, în *SCA*, 1968, V, 1, p. 23-38.
- I. Popovici, *Necropola feudală de la Bragadiru-Zimnicea sec. XVI - observații antropologice*, în *SCA*, 1969, VI, 2, p. 169-173.
- I. Popovici, *Observații antropologice asupra osemintelor descoperite în curtea Bisericii din Giulești-Maramureș, sec. XVI-XIX*, în *SCA*, 1969, VI, 1, p. 37-44.
- I. Popovici, *Considerații antropologice asupra unor schelete din cimitirul de la Strehaia, sec. XVII-XIX*, în *SCA*, 1970, VII, 1, p. 19-30.
- R. Popa, *La începuturile evului mediu românesc. Țara Hațegului*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1988.

ANTHROPOLOGICAL STUDY OF THE SKELETONS FROM THE EARLY MEDIEVAL NECROPOLIS FROM SIMERIA VECHE (HUNEDOARA COUNTY)

S u m m a r y

The Early medieval necropolis from Simeria Veche has been excavated and dated to 10th century by Dr. Ioan Andrițoiu.

A number of 21 skeletons had been anthropologically determined, out of which 10 belonged to males, 8 to females and 3 to children.

The females died between 20 and 40 years, while some males reached 50 years. The medium size of the males, according to Manouvrier's table, was 167,65 cm and that of the females 155,35 cm.

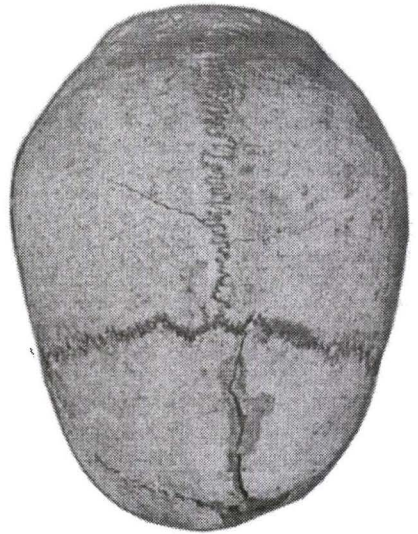
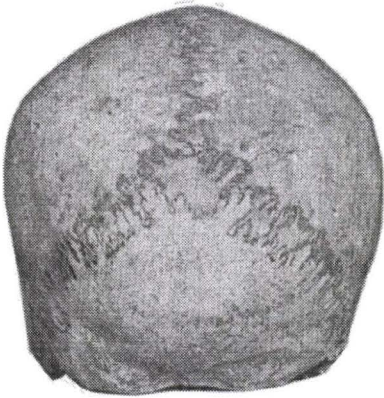
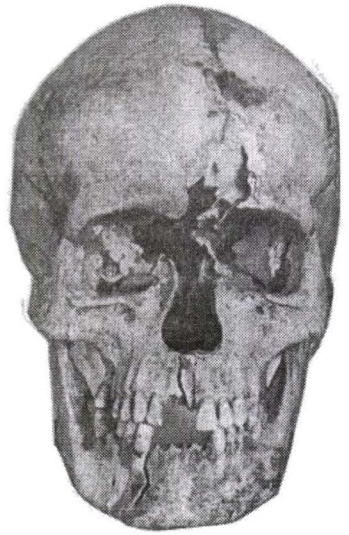
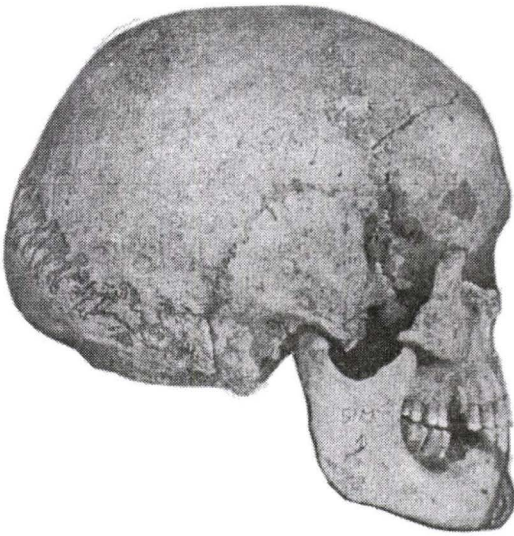
Typologically, the skeletons represent a crossbreed between the Cro-Magnon (proto-European) and Mediterranean types. Three men approach the northern, but, given the relatively shortness of the limbs, they have been assigned to the Mediterranean type, Northern Balkan variant. It is a known fact that sexual maturation stops the growing and during puberty especially the extremities grow. The Mediterranean type has the earliest sexual maturation while the Northern has the most prolonged one.

Ethnically, the skeletons had been assigned to the Romanian people, having close analogies in the 10th-19th centuries necropolises from southwestern Romania.

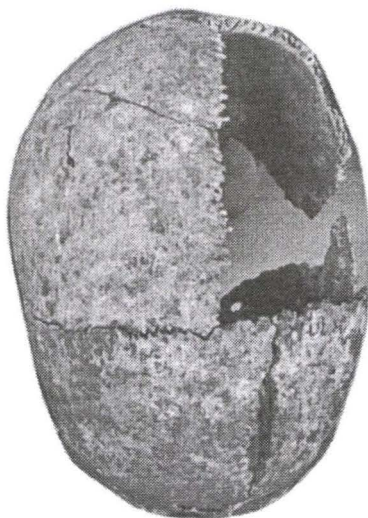
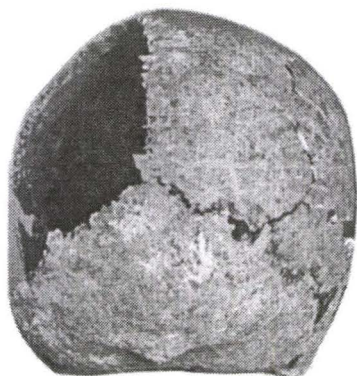
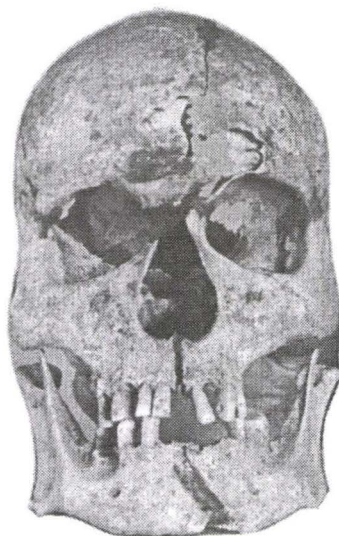
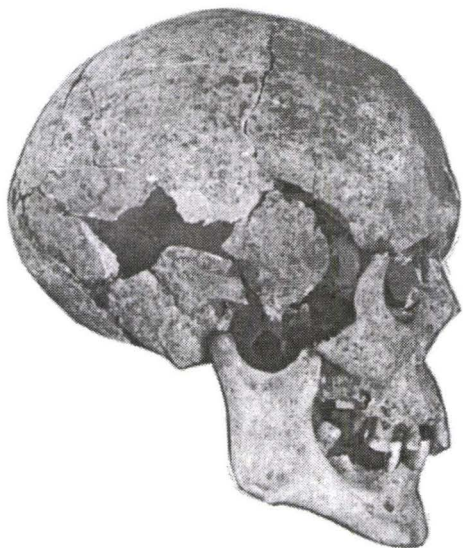
Tabel. Simeria-Veche. Date metrice și indici cranieni.

Nr. crt.		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Nr. mormântului		M1	M2	M3	M5	M8	M9	M11	M12	M13	M14	M15	M16	M17	M18	M20	M21	
Sexul		m	m	f	m	f	m	m	m	f	m	m	f	f	f	f	m	
Vârsta																		
Nr. crt.	Nr. Martin		0										0					
1	g - op	1	203	188	176	-	174	-	-	195	-	-	180	-	174	174	175	190
2	g - i	2	190	187	176	-	165	-	-	195	-	-	180	-	168	161	175	-
3	n - i	2a	178	182	172	-	163	-	-	191	-	-	169	-	165	-	173	-
4	g - l	3	186	186	166	-	170	-	-	182	-	-	178	-	175	170	170	-
5	n - l	3a	184	183	165	-	168	-	-	180	-	-	173	-	173	168	170	-
6	eu - eu	8	147	-	139	153	152	-	-	134	-	-	155	-	150	139	135	136
7	ba - b	17	144	-	123	-	-	-	-	-	-	-	138	-	-	130	130	137
8	n - ba	5	105	-	94	-	-	-	-	-	-	-	98	-	-	84	97	-
9	po - b	20	133	131	115	-	130	-	-	129	-	-	130	-	124	126	123	137
10	ft - ft	9	94	100	92	-	103	-	100	99	-	-	110	95	88	98	89	-
11	co - co	10	112	119	118	-	129	-	119	117	-	-	125	123	119	115	111	-
12	au - au	11	121	-	120	-	139	-	-	119	-	-	133	-	123	122	118	121
13	ast - ast	12	120	-	108	116	124	-	-	117	-	-	113	-	-	113	104	108
14	circumf. orizontală	23	554	-	502	-	524	-	-	537	-	-	-	-	518	492	493	527
15	arc n - o	25	450	-	354	-	377	-	-	371	-	-	395	-	375	374	362	-
16	arc n - i	25a	365	349	295	-	302	-	-	314	-	-	342	-	310	323	290	-
17	arc n - b	26	137	140	117	-	133	-	-	131	-	-	129	122	126	130	123	-
18	arc b - l	27	136	132	127	120	115	132	-	126	-	-	148	-	142	123	125	122
19	arc l - o	28	137	-	110	124	129	124	-	114	-	-	118	-	107	111	114	134
20	n - b	29	120	112	100	-	114	112	-	113	-	-	113	101	108	114	109	-
21	b - l	30	120	120	107	106	105	101	-	114	-	-	114	-	117	111	110	110
22	l - o	31	106	-	92	199	100	-	-	98	-	-	105	-	90	93	91	105
23	ba - o	7	33	-	39	-	-	-	-	39	-	-	35	-	-	37	33	34
24	Lăț. foramen magnum	16	30	-	29	-	-	-	-	29	-	-	32	-	-	29	29	27
25	zy - zy	45	126	128	123	-	140	-	-	127	-	-	-	-	124	122	124	133
26	ba - pr	40	100	-	90	-	-	-	-	-	-	-	96	-	-	85	101	104
27	n - pr	48	67	72	61	-	72	-	-	73	-	-	60	63	67	66	67	69
28	n - gn	47	112	-	101	-	115	-	-	119	-	-	-	103	113	109	115	115
29	fml - fml	43	96	106	96	-	109	-	-	108	-	-	-	-	96	105	96	-
30	zm - zm	46	93	101	91	-	87	-	-	98	-	-	-	95	89	95	94	108
31	ol - sta	62	-	-	46	-	-	-	-	-	-	-	52	39	53	-	56	58
32	emn - emn	63	-	-	38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	42	-	-
33	n - ns	55	48	49	44	-	57	-	-	51	-	-	47	47	46	49	46	48
34	Lățimea orific. nazal	54	22	28	24	-	23	-	-	26	-	-	24	24	19	24	25	24
35	mf - ek	51	-	37	39	-	40	-	-	41	-	-	36	33	35	35	37	38
36	Înălțimea orbitei	52	31	34	33	-	33	-	-	35	-	-	31	33	33	32	30	33
37	mf - mf	50	90	26	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	28	24	-26
38	fmo - fmo	43(1)	72,4	97	91	-	102	-	-	97	-	-	-	-	90	96	91	-
39	eu - eu																	
	g - op	lc	70,9	-	78,97	-	87,35	-	-	68,7	-	-	86,11	-	86,20	79,8	77,1	71,57
40	ba - b	lvi(1)	70,9	74,73	70,2	-	-	-	-	-	-	-	76,6	-	-	74,7	74,3	-
	g - op																	
41	po - b	lvi(2)	65,5	69,68	65,34	-	74,7	-	-	66,1	-	-	72,2	-	71,2	72,4	70,2	-
	g - op																	
42	ba - b	ltil	97,7	-	88,4	-	-	-	-	-	-	-	89,0	-	-	93,5	96,2	100,7
	eu - eu																	

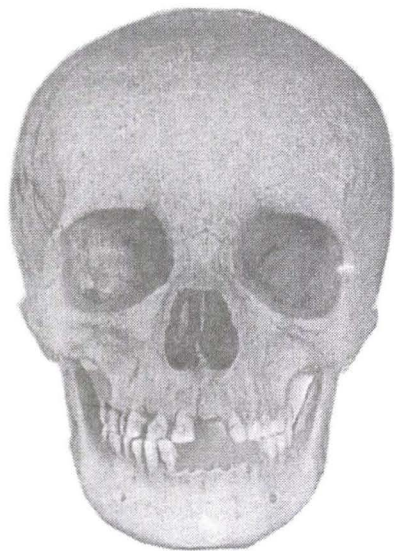
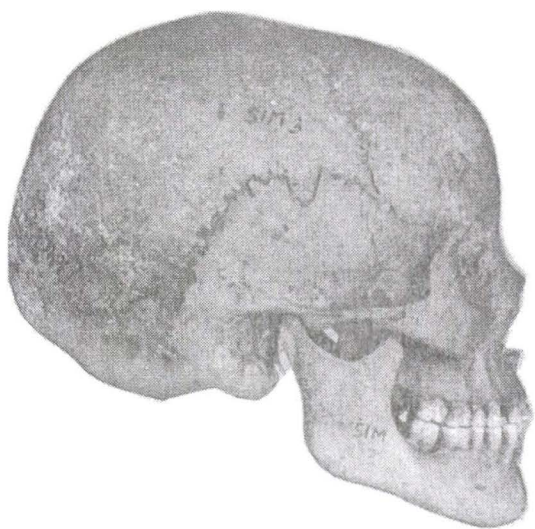
Nr. crt.		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Nr. mornântului		M1	M2	M3	M5	M8	M9	M11	M12	M13	M14	M15	M16	M17	M18	M20	M21	
Sexul		m	m	f	m	f	m	m	m	f	m	m	f	f	f	f	m	
Vârsta																		
Nr. crt.	Nr. Martin																	
43	po - b	It2	90,4	-	82,7	-	85,52	-	-	96,26	-	-	83,8	-	81,0	90,6	91,1	100,7
	eu - eu																	
44	ř - ř	Itf	83,9	84,0	77,9	-	79,8	-	84,0	84,6	-	-	88,0	77,23	73,9	85,2	80,1	-
	co - co																	
45	ř - ř	Itf	63,9	-	66,1	-	67,76	-	73,8	-	-	-	70,9	-	57,5	70,5	65,9	-
	eu - eu																	
46	ast - ast	Tea	81,6	-	77,6	75,81	81,57	-	88,8	-	-	-	72,9	-	-	81,2	77,0	79,4
	eu - eu																	
47	b - l	Ifpl	100	107,	107	-	92,1	-	-	108,8	-	-	108,8	-	108,3	97,3	100,9	-
	n - b																	
48	n - b	Icf	87	80,0	85,4	-	85,7	-	-	86,2	-	-	87,6	82,78	85,7	87,6	88,6	-
	arc n - b																	
49	b - l	Icp	88,2	90,9	84,2	88,33	91,3	84,84	-	90,4	-	-	77,0	-	82,3	90,2	88,0	90,1
	arc b - l																	
50	l - o	Igo	77,6	-	83,6	74,83	77,51	81,45	-	85,9	-	-	88,9	-	84,1	83,7	79,8	78,3
	arc l - o																	
51	Lăř. foramen magnum	Ico	90,9	-	74,3	-	-	-	-	74,3	-	-	91,4	-	-	78,3	78,7	79,4
	ba - o																	
52	zy - zy	Tej	85,7	-	88,4	-	92,10	-	-	94,7	-	-	-	-	81,0	87,7	91,8	97,8
	eu - eu																	
53	n - pr	Ifs	53,1	56,25	49,5	-	51,42	-	-	57,4	-	-	-	-	54,0	54,0	54,0	51,87
	zy - zy																	
54	n - gn	Ifř	88,8	-	82,1	-	82,14	-	-	93,7	-	-	-	-	91,1	89,3	92,7	86,44
	zy - zy																	
55	Lăřime orificiu nazal	In	45,8	57,1	54,5	-	40,35	-	-	50,9	-	-	51,6	51,0	41,3	48,9	54,3	50,00
	n - ns																	
56	Înălțimea orbitei	Io	-	91,8	84,9	-	82,5	-	-	85,3	-	-	86,11	100	94,2	91,4	81,0	86,84
	mf - ek																	
57	enm - enm	Ip	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	66,05	-	1420	-
	ol - sta																	
58	Capacitatea craniană	38	1807,9	-	1328,6	-	1585,7	-	-	1589,6	-	-	1683,2	-	1534,3	1439,	1386,1	-
59	kdl - kdl	65	123	130	116	-	124	-	-	124	-	128	-	109	109	-	119	125
60	go - go	66	110	115	93	-	98	105	-	105	-	105	109	91	96	-	94	102
61	Lăřimea bimentonieră	67	46	48	49	-	45	-	-	48	-	48	47	43	44	48	48	48
62	Id - gn	69	31	34	27	-	34	38	33	32	-	31	32	27	32	32	35	36
63	Înălțimea la foramenul mentonier	69(1)	32	35	28	-	31	38	33	32	-	29	-	28	31	29	32	34
64	Lăřimea la foramenul mentonier	69(3)	13	13	9	-	10	11	11	9	-	11	13	10	9	10	12	13
65	Înălțimea ramurii	65	66	68	55	-	58	68	68	68	60	65	68	53	60	59	65	69
66	Lăřimea minimă a ramurii	71(1)	32	33	28	-	29	27	36	31	28	30	29	27	28	29	31	36
67	Unghiul mandibular	79	124°	115°	122°	-	135°	127°	122°	115°	120°	115°	120°	135°	134°	128°	129°	118°
68	Lăřimea min. la foramenul mentonier	ir	40,62	37,14	32,14	-	32,25	28,94	33,3	28,1	-	37,9	-	35,7	29,0	34,4	37,5	38,2
	Înălțimea la foramenul mentonier																	
69	Lăřimea min. a ramurii	iram	48,48	48,52	50,90	-	50,00	39,70	52,9	45,5	46,6	46,1	42,6	50,9	46,6	49,1	47,6	52,1
	Înălțimea ramurii																	
70	go - go	Ilm	89,43	8847	80,17	-	79,09	-	-	84,6	-	82,0	-	83,4	88,0	-	78,9	81,6
	Kdl - Kdl																	

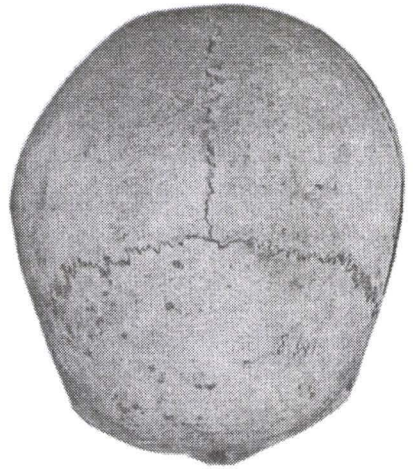
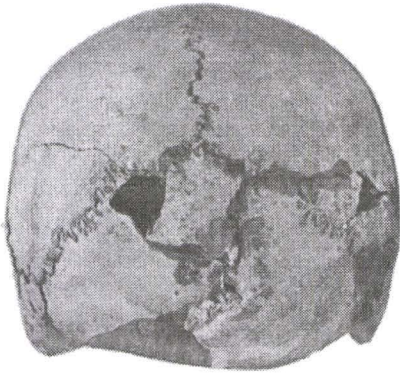
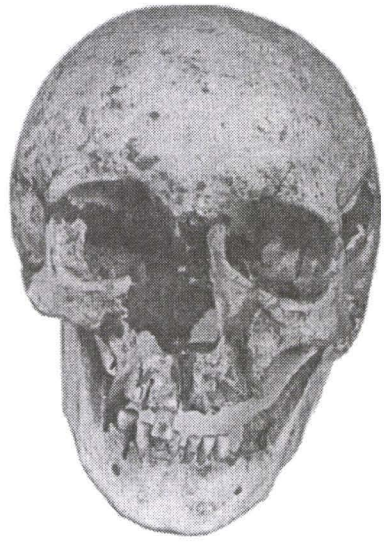
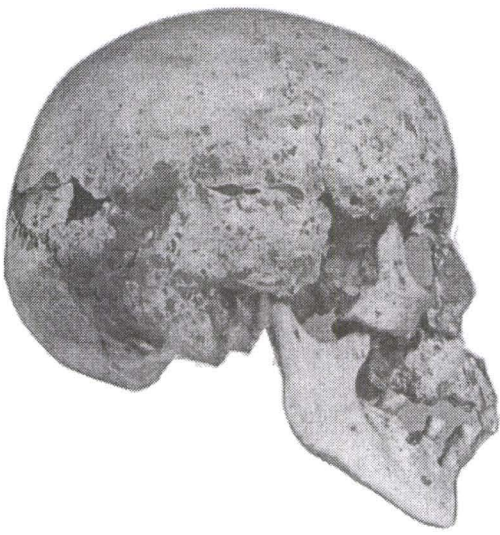
Pl. I.

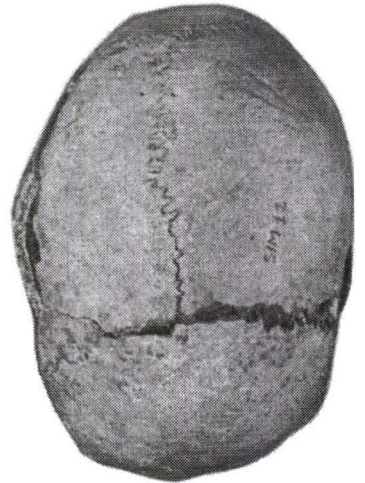
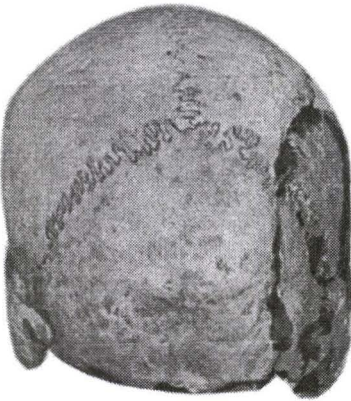
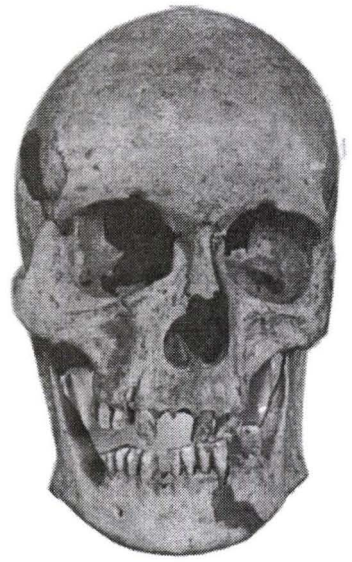
Pl. II.

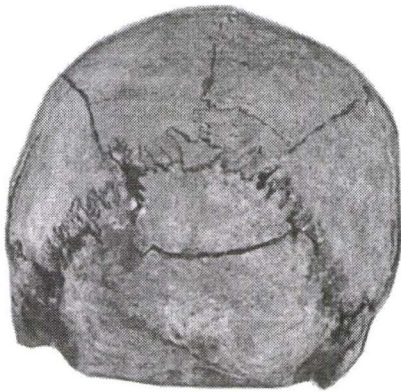
Pl. III.

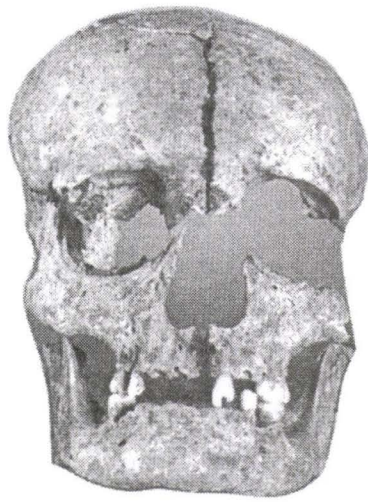
PL. IV.

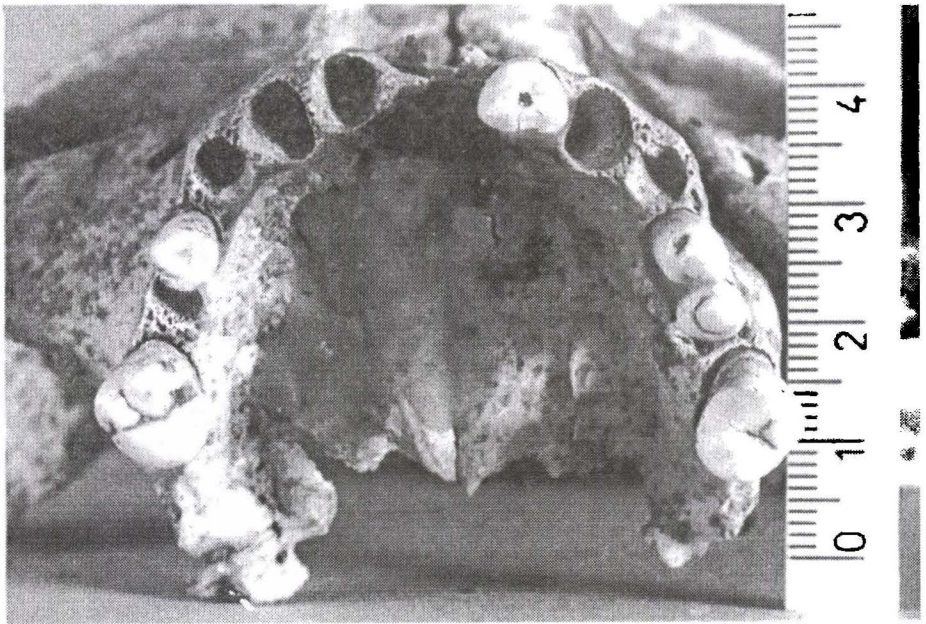
Pl. V.

PI. VI.

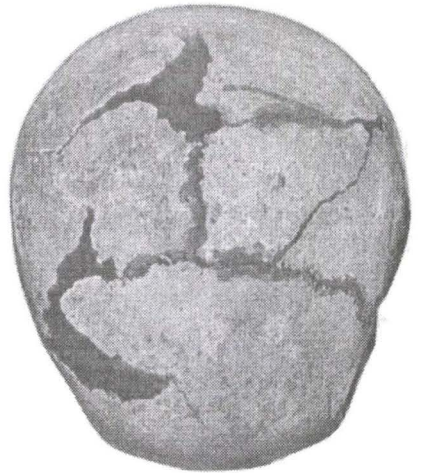
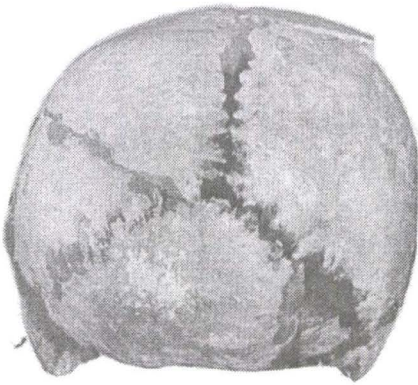

A

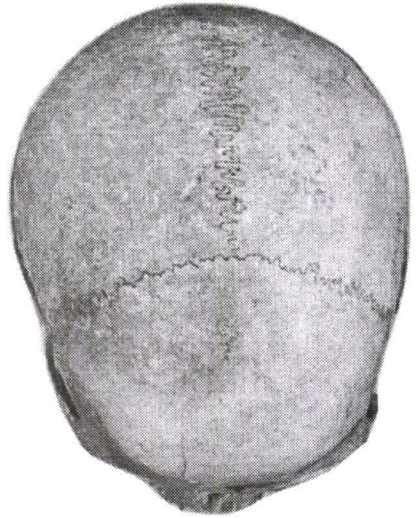

B

Pl. VII.

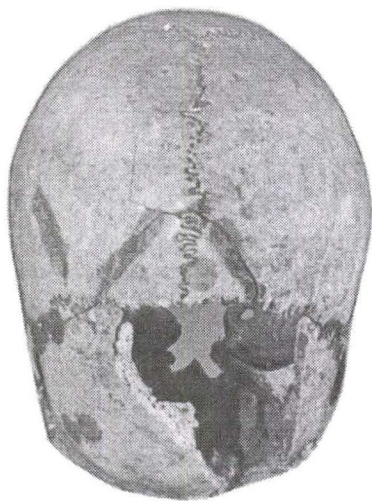
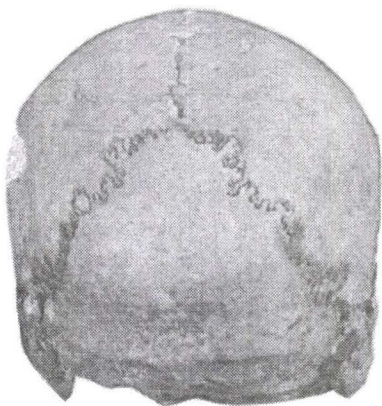
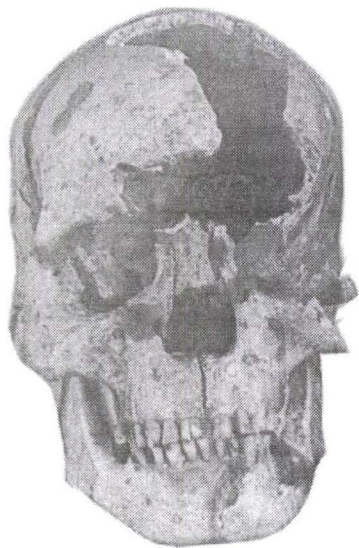
PL. VIII.

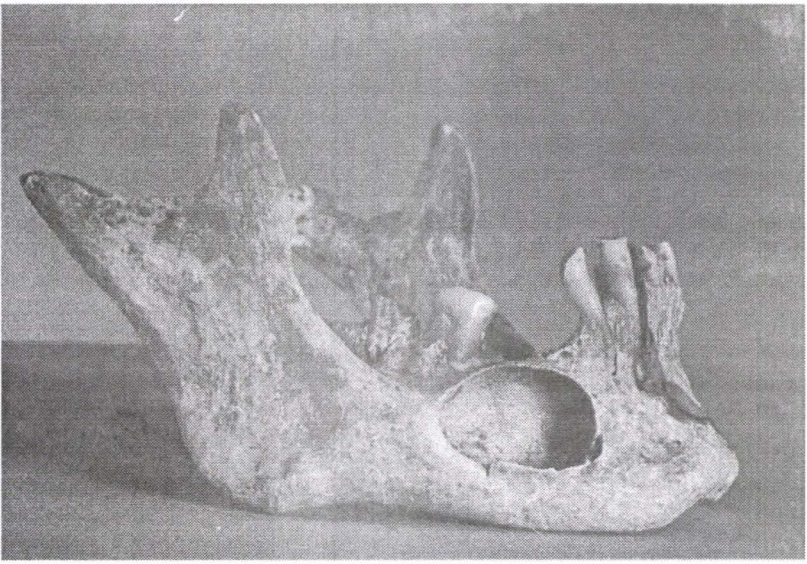
Pl. IX.

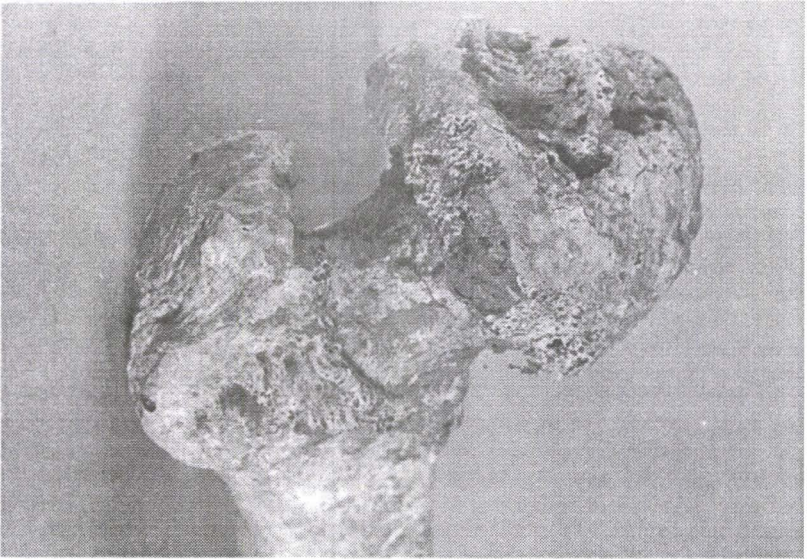
Pl. X.

Pl. XI.

A

B

Pl. XII.

Pl. XIII.